

NOV 3 - 1951

14_02_076

Hvem har omvendelse behov?

NYLIG kom Arbeiderbladet og Morgenbladet i et ordskifte om det var flere bedriftsledere eller flere arbeidere som hadde behov for omvendelse? Dessverre ble meningsutvekslingen om dette vitale spørsmål avbrutt altfor hurtig. Det endte på den vanlige og negative måten at Arbeiderbladet sterkt innså nødvendigheten av at bedriftslederne ble moralsk opprustet til gagn for produksjonsøkningen og arbeidernes lønninger. Til gjengjeld var Morgenbladet ikke i tvil om at alt lå til rette for en produktivitetsstigning med merkbare følger for vår levestandard hvis bare arbeidernes fremste menn ble «omvendt».

Det ble altså om igjen den gamle lekse om at verden ville bli deilig å leve i dersom bare de andre menneskene ble skikkelige.

DET var synd at det skulle stanses der, fordi opplegget var så godt. Starten hadde møbelfabrikant Aage Rygh gjort ved etter inspirasjon fra Caux å rette den moralske utfordringen til seg selv. Det førte til at han kom på bølglengde med arbeiderne sine, øket produksjonen 50 prosent på to år, øket arbeidslønningene ved en kombinert akkord- og bonusordning med 20 prosent og enda kunne holde salgsprisene faste trass i to dyrtidstillegg og stigningen i materialprisene.

Jo, det er ingen tvil om at den offisielle produksjonspropaganda ville ha blitt en glimrende suksess hvis andre bedriftsledere hadde latt seg lede av dette eksempel og på samme vis lagt sin egen rygg til. Heller ikke hadde det blitt nødvendig å krangle om de nye 28 ørene. Produksjonsøkningen hadde smertefritt løst det problemet.

I stedet for å prøve å løse vanskelighetene ved direkte aksjon

mot egne moralske svikt i samarbeidet er begge partene bare blitt enige om denne ene tingen: å vente på den annen part til han blir «fornuftig» og rimelig — kort sagt «omvendt». Og mens man venter, sies plassene opp, og hele arbeidslivet truer med å gå i stå. Alle produksjonskampanjene med taler fra statsministeren og nedover gjøres til en blodig farse. I stedet for å nytte kreftene til å bygge opp, graver man hverandres grav, — og det er like effektivt som å grave sin egen. Dette er den sinnssvake konsekvens av å-vente-på-den-andre-politikken. Og det verste er at ingen synes å øyne noen utvei. Heller utfor stu-

pet med produksjonen og hele økonomien enn å gå i seg selv!

HVEM har ansvaret? Det sier seg selv at *alle* som sitter og venter på den andre har det. Men vi vil gjerne ha sagt at bedriftslederne har ansvaret i en ganske særlig grad, for det er dem som har ansvaret for produksjonen. Det er helt riktig når «Bedrifts-Økonomen» i sitt oktoberhefte bl. a. skriver:

«Når det så kommer til handling, kan det ikke være tvil om at innenfor bedriften ligger ansvaret for produktivitetsøkning hos bedriftsledelsen og dermed også hos arbeidsløsdelen. Bedriftsledelsen har, bør ha og må ha dette ansvaret. Den har naturligvis da også ansvaret for den lave produktivitet. Det er en av ledelsens funksjoner å sørge for en mest mulig rasjonell produksjon, og er det noen andre som tar dette ansvaret, har de dermed også etablert seg som ledelse.»

KONSEKVENSEN av dette er at bedriftslederne bør gå foran også når det gjelder den moralske «rasjonalisering» av bedriftslivet. Aage Rygh er en av dem som har vist veien og demonstrert effektiviteten av denne metoden. Ble den alminneligere, skulle det snart merkes langt inn i arbeidernes rekke. Det koster ikke annet enn

moralsk mot å prøve den, så ingen kan unnskyldes seg med ikke å ha råd.

Men skal de moralske kreftene få slippe fritt til, kreves det kanskje en oppmyking av de store organisasjonene, som er blitt så stive og mekaniserte og byråkratiserte at de vanskelig gir plass for mennesket og de moralske kvaliteter. Den dagen det ikke er plass for mennesket, ruller samfunnet vårt blindt mot det totalitære helvete — eller kaos.